

28.4.2017

Yksikön päällikkö

Kaupunginmuseon lausunto Pitäjänmäen Strömbergintie 4:n asemakaavan muutosehdotuksesta

HEL 2015-010879 T 10 03 03

Kaupunginmuseo tarkastelee asemakaavan muutosta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Asemakaavan muutos koskee teollisuusrakennusten tonttia Strömbergintie 4:ssä. Strömbergin puiston itälaidan vanhat teollisuusrakennukset esitetään korvattaviksi uusilla asuinkerrostaloilla. Vanha porttirakennus säilyy suojeltuna rakennuksena.

Tontilla sijaitsee nykyisin tehdasrakennus, porttirakennus ja pientalo. Teollisuusrakennukset ovat puhtaaksi muurattuja tiilirakennuksia. Pitäjänmäentien puolella sijaitsee puuverhoiltu pientalo. Rakennukset sijaitsevat maisemallisesti merkittävällä paikalla Mätäjoen tuntumassa Strömbergin puiston keskellä. Tontin itäpuolella nousee jyrkkä kallio, jonka koilliskulmalla on suojeltu muinaisjäänös. Tontin pohjoispuolelta alkaa Pitäjänmäen yritysalue, muutoin tontin läheisyydessä on asuinkerrostaloja.

Mätäjoen tuntumassa puiston keskellä sijaitseva punatiilinen teollisuusrakennus on rakentunut useassa vaiheessa. Ensimmäinen tunnettu käyttäjä rakennuksella oli Teräsköysi Oy, jonka erikoisalaa olivat vaijerit. Pitkää hallimaista tilaa tarvittiin vaijerin punomiseen. Rakennuksen vanhin osa on tontin itäreunassa. Sanoma Kohopaino hankki kiinteistön omistukseensa 1960-luvulla ja ryhtyi kunnostamaan ja laajentamaan sitä moderniksi kirjapainoksi. Lato, paino ja sitomo sijaitsivat kaikki samassa tuotantotasossa. Vuonna 1988 rakennus sai uuden omistajan, kun Sanomain arkisto muutti rakennukseen. Myöhemmin kiinteistö siirtyi Päivälehtisäätiön omistukseen, mutta edelleen rakennus säilyi arkistotilana. Vuodesta 1999 rakennus on ollut Kalevala Korun omistuksessa.

Rakennusvaiheet:

Rakennuksen vanhin osa eli matala itäsiipi on rakennettu ennen vuotta 1940. Pienimuotoista punatiilistä teollisuusarkkitehtuuria edustava rakennus on säilyttänyt hyvin ominaispiirteensä. Teräsköysi Oy halusi vuonna 1940 laajentaa vanhaa matalaa tiilirakennusta sen kylkeen liittäväällä siivellä ja teetti suunnitelmat arkkitehti Matti Finellillä. Lisäosaan sijoitettiin varasto ja autotalli. Rakennuksen historiassa seuraava

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmuseo>
Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

28.4.2017

Yksikön päällikkö

vaihe on vuodelta 1943, jolloin entisen kellarin paikalle, pihan päätyyn ja vanhan osan jatkeeksi teollisuusrakennusta laajennettiin niin ikään arkkitehti Finellin suunnitelmien mukaan. Uudet suunnitelmat Mätäojan puoleisen siiven rakentamiseksi ovat vuodelta 1954. Suunnitelmat laati Finell. Pihan keskellä olevat rakennukset purettiin laajennuksen tieltä. Rakennuksen siirryttyä Sanoma Oy:n omistukseen osaa rakennuksesta korotettiin kerroksella arkkitehtien Martti Kilpirannan ja Pentti Pajarisen vuonna 1966 laatimien suunnitelmien mukaisesti. Korotus toteutettiin vanhimpien osien arkkitehtuuria mukaillen ja julkisivumateriaalina oli poltettu savitiili. Samalla lisättiin pihajulkisivuun lastauslaituri ja katos. Vuodelta 2000 ovat arkkitehti Juha Lempisen laatimat muutossuunnitelmat, joihin liittyi myös julkisivumuutoksia.

Kaupunginmuseon kannanotto:

Kaupunginmuseo piti asemakaavan muutoksen käynnistyessä tärkeänä, että teollisuusrakennuksesta säilyisi porttirakennuksen lisäksi vähintään Mätäojan puoleinen teollisuusrakennus. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan rakennuksen olisi voinut muuttaa asuinkäyttöön. Valitettavasti kuitenkin 1950-luvun teollisuusrakennuksessa todettiin vakavia mikrobiongelmia ja niiden lisäksi teollisuuskäyttöön suunnitellun rakennuksen rakenneratkaisut olivat asutukseen huonosti soveltuvat. Julkisivumuuraus, sokkelirakenteen ulkokuori sekä vaurioituneet lämmöneristeet olisi pitänyt poistaa ja uusia. Tutkimusraportista, Haitta-aine ja mikrobi tutkimus (8.12.2015), käy ilmi seuraavaa: "Mikrobeja sisältävät rakenteet ovat nyt suositeltavaa poistaa, kun rakennukseen ollaan tekemässä laajoja korjaus- ja muutostöimenpiteitä. Rakenteissa olevia mikrobivaurioita voidaan hallita korjaustoimilla. Syvälle rakenteisiin jäävät mikrobit muodostavat kuitenkin mahdollisen riskin sisäilmaongelmien kehittymiselle pitkän ajan kuluessa. Rakennuksen tulevassa käytössä oleskellaan asuintiloissa pitkiä aikoja, joten mahdollisille epäpuhtauksille altistumisaika on pitkä." Ongelmallinen oli myös ulkoseinän tuulettumaton rakenne. Rakennuksen muuttaminen asuinkäyttöön olisi käytännössä vastannut uudisrakentamista, minkä vuoksi kaupunginmuseo ei edellyttänyt teollisuusrakennuksen varustamista suojelumerkinnällä.

Asemakaavaehdotuksessa ainoastaan vanhin rakennuksista, pieni kakikerroksinen punatiilinen rakennus säilyy, muut rakennukset puretaan ja tilalle rakennetaan asuinkerrostaloja. Entisten teollisuusrakennusten ja pientalon paikalle on mahdollista rakentaa kolme uutta asuinkerrostaloa. Ne tulevat olemaan osittain viisi-, seitsemän- ja kahdeksankerroksisia. Mätäojan puoleisen uudisrakennuksen mittasuhteet ja julkisivut on suunniteltu siten, että se muistuttaa paikalla sijainnutta teollisuusrakennusta. Punatiilinen porttirakennus säilyy ja se merkitään

28.4.2017

Yksikön päällikkö

asemakaavaan suojelumääräyksellä (sr-2). Suojelumääräys on asianmukaisesti laadittu ja se turvaa rakennuksen kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti arvokkaiden ominaispiirteiden säilymisen.

On valitettavaa, että osa Pitäjänmäen teollista historiaa katoaa, kun suuri osa paikalla pitkään sijainneesta teollisuuskiinteistöstä puretaan. Kaupunginmuseo pitää tärkeänä, että puiston reunaan rajautuvan uudisrakennuksen kaupunkikuvallisessa ilmeessä, mitoituksessa ja julkisivumateriaaleissa säilyy viitteitä paikalla sijainneeseen punatiiliseen teollisuusrakennukseen. Puistomaisemassa säilyy näin viitteenomaisena muistuma paikalla sijainneesta teollisesta toiminnasta, joka nyt asuinrakentamisen myötä on tontilta lähes täysin poistumassa.

Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavan muutosehdotuksesta.

Lisätiedot

Sari Saresto, tutkija, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Tiina Merisalo
museonjohtaja

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus